

γίστην λύπην τοῦ στρατάρχου ἐπισημειοῦντος «et fut grand dommage, car ils estoient tous deux gentils compagnons entre les Albanois».

Ὁ προμνημονευθεὶς Μερκούριος δὲν δύναται νὰ ἐνοήσῃ πῶς ὁ ἀρχιστράτηγός του Γαλεάττος ὁ Σανσεβερίνος παρεδόθη ζῶν εἰς τοὺς Γάλλους, ἐνῶ οἱ ὑπὸ τὸν Μερκούριον ἱππεῖς ἐνίκησαν, καὶ φονεύσαντες πολλοὺς ἐχθροὺς ἐντίμως ὑπεχώρησαν.

Ὁμοί, κακὸν ποῦ ἦτονε, ἴς τὸν κόσμον ποῦ ἐφάνη, ὅτ' εἰς κείνον τὸν πόλεμον ῥοθήθη ν' ἀποθάνῃ, καὶ ἐστερέθη τῆς τιμῆς, πάντες ν' τὸν ὀνειδίζουν, μεγάλοι τε καὶ οἱ μικροὶ ὡς ποτε ζῆ νὰ βρίζουν! ὦ, τὸν μωρὸν καὶ ἀνανδρὸν τί τὸν φελεῖ ἡ ζωὴ του, τοὺς πάντας νὰ αἰσχύνεται, νὰ μ' ἔχη τὴν τιμὴν του, ν' ἀφήσῃ φήμην ἀσχίστον εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, κι' αἰεὶ νὰ κατακρίνεται εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας! 4).

Ἀληθῆ τέκνα τοῦ πολέμου, δὲν πολεμοῦσι διὰ τὸν μισθόν, ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς πατρίδος. Ὁ παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν πολεμῶν ὑπὸ τὰς ἀγγλικὰς σημαίας Θωμᾶς ὁ Ἀργεῖος παρορμᾷ εἰς μάχην τοὺς Στρατιώτας διὰ τῆς ἐξῆς δημηγορίας, τὴν ὅποιαν μεταφέρει ὁ αὐτῆ-κοος Νικανδρὸς Νούκιος: «Ἑλλήνων ἐσμέν παῖδες καὶ βραβάρων σμῆνος οὐ προούμεθα· τοῖνον τὴν πρέπουσαν ἡμῖν ἀρετὴν καὶ ἐν τῷ πολέμῳ καρτερίαν ἀποδείξωμεν, ἵν' ἅπαντες λέγειν ἔχοιεν, ὡς οἱ ἐξ Ἑλλάδος ἐν τοῖς Εὐρωπαίοις μέρεσιν εὐρεθέντες ἔργα χειρὸς ἀρίστης ἐπεδείξαντο... Τοιγαροῦν, ὦ ἄνδρες, ἀνδρείως καὶ συντεταγμένως τοῖς ἐχθροῖς ἐπιβάλλωμεν, καὶ τὴν Ὠκεάνειον ἀκτὴν αἱμασιν ἐναντίων φοινίζωμεν, καὶ τὴν πάλαι θρυλλουμένην Ἑλλήνων ἀνδρείαν ἔργοις αὐτοῖς φανερὰν ποιήσωμεν.» Οὕτω περίπου καὶ ὁ Μερκούριος δημηγορεῖ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς του:

Περιλημένο: μου ἀδελφοί, παιδιὰ μου ἀγαπημένα, ποῦ πάντα ἐπολεμήσατε ἄξια κ' ἐπαινεμένα, γονεῖς σας ἐτίμησατε ὁμοίως καὶ πατρίδα 2).

Δὲν ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν οὔτε ὑπὲρ τῆς Βενετίας νὰ πολεμήσῃ, οὔτε χρήματα νὰ κερδίσῃ, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον «διὰ νὰ τὸν γνωρίσουν ὅλοι:

οἱ ἀνδρειωμένοι κ' εὐγενεῖς ὅλοι νὰ μὲ τιμήσουν.

Ἔνα καὶ μόνον ἐπιδιώκει σκοπὸν, «πῶς τ' ἀλλότρια γένη

νὰ τὰ νικήσῃ, καὶ φανῆ ὡς ἄλλος Παλαμῆδης, ἀνδρείος τε καὶ συνετός, λέγω, ὡς Διομήδης.

Τὸν ἔστειλεν ὁ πλανήτης του διὰ ν' ἄρχῃ στρατείων,

νὰ κάμῃ ἔργα θαυμαστά, ἴς τὸν κόσμον ἵπαινεμένα, κ' εἰς τοὺς μεταγενέστερους νὰ εὐρεθοῦν γραμμένα.

4) Μερκούριου ἀνδραγαθήματα σελ. 38.

2) Αὐτόθι, σελ. 70.

Θέλει νὰ ὁμοιάσῃ πρὸς τὸν συμπατριώτην του Παλαμῆδην, καὶ ἰδίως πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα συχνότατα φέρεται ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Κορωναίου:

Μ' ὅλους τοὺς Στρατιώτας του ὄρησ' ὡς Ἀχιλλέας, ἔχει τὴν γνῶσιν Νέστορος, κ' ἀνδρείαν Ἀχιλλέως.

Κατενθουσιάσθη, ὅταν ἤκουσε τὸν στρατηγὸν Νάρδον προσφωνοῦντα αὐτόν:

Λοιπὸν Ἑλλήνων ἐκλογή, περίφραγμα Ἀλβάνων, εἰς πᾶν γε πρᾶγμα ὅμοιε τῶν στρατηγῶν Ρωμάνων, καὶ περιττὸ ἴς τὴν ἀνδρείαν παρὰ τὸν Ἀχιλλέα, φρόνιμε δὲ κ' ἔξασουτέ παρὰ τὸν Ὀδυσσεᾶ (σελ. 96).

Ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς φαντάζεται ὅτι ἔφθασεν ἢ καὶ ὑπερέβη τὸ πρότυπόν του, διότι συνομιλεῖ πρὸς τὸν ποταμὸν τῆς Alessandria, ὡς ἐκεῖνος πρὸς τὸν Σκάμανδρον:

Εὐθύς δὲ τοῦ Μερκούριου ὁ ποταμὸς τοῦ εἶπε: ὦ ἔνδοξε Μερκούριε, κράτησε τὸ σπαθί σου, ὅτι ὅλον μὲ κατέστησες αἶμα διὰ τὴν τιμὴν σου, καὶ ἄλλαξες τὴν φύσιν μου, καὶ ὅλοι μὲ μισοῦσι, κι' ὡς καὶ τὰ ζῶα τ' ἄλογα ἴς ἐμὲ δὲν θέ νὰ πούσι... Τοιαῦτα λόγια ἀκούσαντας λυπήθη ἡ ψυχὴ του (σελ. 38.)

Ἀγάλλεται ἀκούων τὸν δόγην τῆς Βενετίας διακηρύσσοντα ὅτι ἀληθῶς ἡ δόξα του ἀντανακλᾷ εἰς αὐτὴν τὴν πατρίδα:

Πᾶς τόπος καὶ περιοχή πρέπει νὰ σὲ δοῦξῃ, καὶ πλεόν ἡ πατρίδα σου, γιατί ἔλαβε πλείε χάρι ἀπὸ ταῖς χώραις ἀπασαῖς τὸν στέφανον νὰ πάρῃ 4).

Δι' αὐτὴν τὴν δόξαν μάχονται καὶ οἱ μεσαιωνικοὶ ἡμῶν πολεμισταί:

Κι' ἀπολογᾶται ὁ βασιλεὺς τοῦτον τὸν λόγον λέγει: ποὺς πάγει πέρα ἴς τὸ Περὸν, ἴς τὸ μέγα Σουλτανικὸν, νὰ κάμῃ δίκην πόλεμον, νὰ ἐκκουσθῇ ἴς τὸν κόσμον; 2)

Διὰ τὸ τραγοῦδι πολεμεῖ καὶ ὁ ἀρματωλὸς καὶ ὁ κλέφτης.

Ὡς προερέθη, οἱ στρατοὶ τῆς τότε Εὐρώπης μαχόμενοι κατὰ τὸ παλαιὸν ἱποτικὸν σύστημα, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν εἶχον τῆς λεγομένης τακτικῆς μεθόδου· διὰ τοῦτο συλλαμβάνονται ἀγεληδὸν ὑπὸ τῶν Στρατιωτῶν, οἵτινες καὶ ἐνέδρας διοργανίζουσι, καὶ διὰ κατασκόπων πληροφροῦνται περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πολεμίων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν κατεχομένων θέσεων. Ὡς δὲ οἱ ἀκρίται ἐν τῇ Παραδρομῇ γινώσκουσιν ἄριστα πάσας τὰς ἀτραπούς, οὕτω καὶ οἱ Στρατιῶται ἀμέσως ἀνακαλύπτουσι καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐντοπιῶν μὴ καλῶς γινώσκόμενα μονοπάτια· εἰς τοῦτο δὲ τοὺς βοηθεῖ καὶ ἡ ἀρετὴ τῶν ἵππων των διαπερώντων ὀρητικὸς ποταμούς, καὶ ἀναρριχωμένων εἰς τραχύτητα ὄρη. Ὁ μετ' αὐτῶν ἀγωνισθεὶς Λουδοβίκος da Porto (1509) περιγράφει οὕτω τοὺς ἡμετέρους ἱππεῖς: «μὴ ἀρκού-

4) Μερκούριου ἀνδραγαθήματα σελ. 147.

2) Σακελλάριος, σελ. 9.

